

Становище

от

проф. д-р Кирил Божков

за дисертация на тема

"Психологически аспекти на авторското право"

от Василка Миткова Цанева

с научен ръководител

проф. д.ф.н. Правда Спасова

Дисертационния труд е структуриран според необходимите изисквания. Съдържа увод, три глави, заключение, библиография и приложение. Общо 208 стандартни страници - 166 текст и 42 страници приложение. Библиографията включва 122 цитирани заглавия, приложението 55 илюстрации.

В увода е подчертана актуалността на проблема, свързана с нарастващата роля на правото в разкриването на нови възможности за произведенията на изкуството да функционират автономно правно, психологически и естетически. Очертани са обекта на изследването и предмета на изследването.

Формулирани са ясно целите и задачите на дисертационното изследване, както и използваната методология. Направен е обзор на литературата по темата.

В първа глава е засегнат проблема за психологическото оспорване на съществуващите правни рамки от някои проявления на съвременното изкуство. Разгледани са множество примери на съдебни спорове, свързани с изкуството на присвояването. Проследени са двата основни принципа - стоковият статус на произведението на изкуството и избягването му предвид деклариране на концептуалността като основна интелектуална собственост и приоритетна същност на изкуството т. е. изкуството като собственост и като знание. Налице е засилващо се психологическо присъствие на твореца в творбата му, което търси своето проявление в правото, чрез промяна на дефиниции за изкуство, автор и произведение. Важна теза се съдържа в извода за характера на съвременното изкуство като вътрешна критика на неолиберализма и преплитането му с идеи и въпроси произтичащи от критическата психология. Новите психологически категории "предприемачески Аз" и "успешен Аз" стават видими след пресичането на правната и психологическа реалност и конституирането на неолибералния субект на съвременното изкуство в концептуалното поле. Концепцията за собственост, съдържаща се в притежателния индивидуализъм на съвременния художник, се изразява в преминаването на

"предприемаческия Аз" в "художник-куратор" "художник правен провокатор" и "художник правен законодател".

В резюме - на пръв поглед ситуацията свързана с психологическите аспекти и авторското право в съвременното изкуство се характеризира с ескалиране на нюанси и проявления с изключително персонализиран и крайно субективен характер, но повнимателния анализ на фактите и тенденциите говори ясно за глобални промени, които от една страна неимоверно усложняват света на изкуството и връзките му със света на негови консуматори и притежатели, и от друга - разширяват необозримо новите хоризонти пред съвременното изкуство, детерминират появата на нови абстракти, противостоящи или надграждащи стандартните архетипи автор, право, психологическа реалност.

Тези и подобни въпроси са разгледани във втора и трета глава на дисертационния труд. Не е необходимо да преразказвам, и то повърхностно, предвид обема на едно становище. Но изразявам убеждението си, след запознаване с цялата дисертация и приложението ѝ, че намирам труда за задълбочен и обективен. Подходено е неформално, отговорно и с отношение и резултата е налице.

Затова и заявените приноси са безспорно доказателство за успеха и ползата от тях за творците и заинтересованото общество. Ще цитирам автореферата: "Завършваме това изследване с убеждението, че проучванията и критичните интерпретации на психологическите измерения на изкуството ще оказват все по-голяма роля при дискусиите, свързани с анализирането и реформирането на законите за интелектуалната собственост и авторското право."

Колкото и необичайни да са лично за мен много от фактите, приведени в труда, колкото и абстрактни и отдалечени да са от моята лична реалност към момента, вътрешното ми усещане за състоятелността и навременността на подобно изследване е изключително положително.

Убедено предлагам на научното жури да присъди докторска степен на Василка Миткова Цанева.

Проф. д-р Кирил Божков